

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ[CyLaw](#) | [Αναφορικά μ'εμάς](#) | [Επικοινωνία](#)

[Έρευνα](#) - [Κατάλογος Αποφάσεων Πρωτόδικων Δικαστηρίων](#) - [Εμφάνιση Αναφορών \(Noteup on\)](#) - [Αφαίρεση Υπογραμμίσεων](#)

ECLI:CY:EDLEF:2011:A425

**ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
Ο ΠΕΡΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΑΝΙΚΑΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1996****ΕΝΩΠΙΟΝ: Λ. Καλογήρου, Α.Ε.Δ.****Αρ. Αίτ.: 20/07****Αναφορικά με την [REDACTED] από τη Λευκωσία**

Ημερομηνία: 10 Νοεμβρίου, 2011Εμφανίσεις:

Για τον Αιτητή: κ. Κ. Κούσιος με κα Ι. Κορφιώτου

Για το ενδιαφερόμενο μέρος/μητέρα: κ. Χρ. Κληρίδης

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Στα πλαίσια της κυρίως αίτησης, η [REDACTED] ηλικίας 31 ετών σήμερα, κυρήχθηκε ανάκανο πρόσωπο, μέσα στην έννοια του άρθρου 2 του

Περί Διαχείρισης της Περιουσίας Ανίκανων Προσώπων Νόμου αρ. 23(1)/96 (στη συνέχεια «ο νόμος»).

Διαχειριστής της περιουσίας της διορίστηκε ο πατέρας της - αιτητής στην κυρίως αίτηση - [REDACTED] (στη συνέχεια «αιτητής»). Η μητέρα της ανίκανης [REDACTED] - πρώην σύζυγος του αιτητή - (στη συνέχεια «η μητέρα»), συγκατατέθηκε στο διορισμό του αιτητή ως διαχειριστή, εφόσον ο τελευταίος αναγνώρισε το δικαίωμα της να έχει επικοινωνία με την ανίκανη θυγατέρα της. Ειδικότερα, το δικαίωμα της επικοινωνίας αναγνωρίστηκε στη βάση κοινής δήλωσης που προηγήθηκε της έκδοσης του διατάγματος. Παρατίθεται αυτούσιο το πρακτικό του Δικαστηρίου ημερομηνίας 14.4.2010, στο οποίο ενσωματώθηκε και η συμφωνία των διαδίκων για το θέμα της επικοινωνίας. Έχει ως ακολούθως:

«.. Εκδίδεται διάταγμα με το οποίο ο αιτητής [REDACTED] διορίζεται διαχειριστής της περιουσίας και των υποθέσεων (affairs) της [REDACTED] με τις εξουσίες που καθορίζονται στο Νόμο. Ο διορισμός του κ. [REDACTED] γίνεται εφόσον έχει αναγνωρισθεί ότι η μητέρα, ενδιαφερόμενο πρόσωπο, [REDACTED] έχει δικαίωμα επικοινωνίας με τη θυγατέρα της [REDACTED]

Ο επακριβής καθορισμός της επικοινωνίας που θα έχει η μητέρα θα καθορισθεί από δύο εμπειρογνώμονες οι οποίοι έχουν διορισθεί από τον πατέρα και μητέρα αντίστοιχα, δηλαδή την κα [REDACTED] και την [REDACTED]. Οι δύο εμπειρογνώμονες θα ετοιμάσουν και καταθέσουν την κοινή έκθεσή τους στο Δικαστήριο μέσα σε 45 ημέρες από σήμερα και θα παραδώσουν αντίγραφο της έκθεσής τους στη μητέρα και στον πατέρα. Στη βάση της κοινής έκθεσης των εμπειρογνώμωνων το Δικαστήριο θα εκδώσει σχετικό διάταγμα επικοινωνίας της μητέρας με τη [REDACTED]

Στην περίπτωση που δεν υπάρξει κατάληξη σε συμφωνία και των δύο εμπειρογνώμωνων ή στην περίπτωση που δεν κατατεθεί η κοινή έκθεση μέσα στην προθεσμία των 45 ημερών, το Δικαστήριο

θα καθορίσει τις λεπτομέρειες επικοινωνίας της μητέρας με τη [REDACTED] εφόσον ακούσει περαιτέρω μαρτυρία από ή εκ μέρους του πατέρα και της μητέρας.

.....

Η υπόθεση προγραμματίζεται για ακρόαση σε σχέση με τις λεπτομέρειες επικοινωνίας της μητέρας με τη [REDACTED] εφόσον χρειαστεί να ακουστεί μαρτυρία, στις 18.6.2010, η ώρα 10.00 πμ.
...»

Δεν υπήρξε, εν τέλει, συμφωνία των δύο εμπειρογνομόνων στους οποίους ανέθεσαν οι διάδικοι την ετοιμασία κοινής έκθεσης. Προχώρησε, έτσι, η υπόθεση σε ακρόαση για να ρυθμιστεί από το Δικαστήριο η επικοινωνία της μητέρας με την ανίκανη θυγατέρα της.

Η ακροαματική διαδικασία υπήρξε μακρά. Η αίτηση άρχισε να εκδικάζεται τον Ιούνιο του έτους 2010 και συμπληρώθηκε τον περασμένο Οκτώβριο, με τη τελική αγόρευση του συνηγόρου της μητέρας. Έγιναν, βέβαια, κάποιες προσπάθειες για εξεύρεση συναινετικής λύσης στο ζήτημα, που συνέτειναν σε κάποιο βαθμό στην καθυστέρηση. Οι προσπάθειες δεν στέφθηκαν από επιτυχία. Είναι λυπηρό που για ένα γονικό δικαίωμα, υπήρξε έντονη αντιπαράθεση και αναλώθηκε τόσος πολύτιμος χρόνος. Παρά τις προσπάθειες και τις συχνές παρεμβάσεις του Δικαστηρίου, η μαρτυρία επεκτάθηκε σε άσχετα θέματα. Υπήρξαν αλληλοκατηγορίες για έλλειψη πραγματικού ενδιαφέροντος για την ευημερία της θυγατέρας τους. Το Δικαστήριο θα επικεντρωθεί, βέβαια, στη μαρτυρία που κρίνει ότι σχετίζεται με το εξεταζόμενο ζήτημα, αγνοώντας όποια αχρεία μαρτυρία έχει προσκομιστεί.

Η εκδοχή του αιτητή - πατέρα-, είναι πως η μητέρα δεν έχει, αφ' ενός, κατανοήσει τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η θυγατέρα της ενώ, αφ' ετέρου, δεν ενδιαφέρεται πραγματικά για την ευημερία της. Διακατεχόμενη από μίσος και επιδιώκοντας να εκδικηθεί τον πρώην σύζυγο της, καταλήγει η εισήγηση, αδιαφορεί παντελώς για το καλό της θυγατέρας της, αμφισβητώντας το πρόγραμμα το οποίο ακολουθεί η [REDACTED] και δημιουργώντας συνεχώς

προσκόμματα. Δεν συγκατατίθεται, συνεπώς, σε οποιαδήποτε επικοινωνία της μητέρας με την ανίκανη, εκτός εάν:

α) Τύχει προηγούμενα εκπαίδευσης από ειδικούς για να προσαρμόζει ανάλογα τη συμπεριφορά της, όταν επικοινωνεί με τη [REDACTED]

β) Νοουμένου ότι θα τύχει εκπαίδευσης, εισηγείται όπως αρχίσει να επικοινωνεί με τη θυγατέρα της υπό την επιτήρηση ειδικών, για μια περίοδο 3-6 μηνών.

γ) Να αξιολογηθεί η κατάσταση από το Δικαστήριο μετά τη πιο πάνω δοκιμαστική περίοδο και εάν ικανοποιηθεί, τότε και μόνο να εκδώσει τελικό διάταγμα επικοινωνίας.

Η μητέρα απορρίπτει όσα της καταλογίζει ο αιτητής, περί ανάρμοστης συμπεριφοράς της απέναντι στη θυγατέρα της. Διαμαρτυρήθηκε έντονα για τη «βάνανυση», όπως χαρακτηρίστηκε, συμπεριφορά του αιτητή, ο οποίος της στερεί το δικαίωμα της επικοινωνίας με τη θυγατέρα της από τον Αύγουστο του έτους 2007, όταν την μετέφερε από το Λονδίνο στην Κύπρο, χωρίς τη δική της συγκατάθεση. Διεκδικεί απρόσκοπτο δικαίωμα επικοινωνίας, καθώς και δικαίωμα συμμετοχής και συναπόφασης με τον πατέρα στα εκπαιδευτικά προγράμματα της [REDACTED]

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Προτού παρατεθεί συνοπτικά η μαρτυρία, θεωρώ χρήσιμο να καταγράψω το ιστορικό των γεγονότων που δεν τελεί υπό αμφισβήτηση, ώστε να περιοριστεί η μαρτυρία στα γεγονότα που αμφισβητούνται.

1. Ο αιτητής είναι σήμερα 72 ετών. Κατάγεται από το Λίβανο και ζει μόνιμα στην Κύπρο.

Η κα [REDACTED] - μητέρα - κατάγεται από την Ολλανδία, είναι 62 ετών και τα τελευταία 3 χρόνια διαμένει στην Κύπρο.

Οι διάδικοι τέλεσαν γάμο, ο οποίος λύθηκε με απόφαση του Οικογενειακού Δικαστηρίου Λευκωσίας στις 3.2.2010.

2. Από το γάμο τους απέκτησαν μια θυγατέρα. Την [REDACTED] (ανίκανη) που γεννήθηκε στις 30.4.1980.

Η [REDACTED] γεννήθηκε, δυστυχώς, με σοβαρή εγκεφαλική βλάβη (δυσπλασία εγκεφάλου) που την καθιστά ανίκανη να διαχειριστεί τη περιουσία και τις υποθέσεις της. Παρουσιάζει, επίσης, αυτιστική συμπεριφορά και επιληπτικές κρίσεις, ενώ έχει σοβαρό πρόβλημα - εκ γενετής - στο ένα μάτι.

Παρεμβάλλεται στο σημείο αυτό κάποια διάσταση, που παρατηρήθηκε όσον αφορά τη φύση της γενετικής εγκεφαλικής ανωμαλίας από την οποία υποφέρει η [REDACTED]. Η πλευρά του αιτητή υποστηρίζει ότι οι επιληπτικές κρίσεις που παρουσιάζει οφείλονται στο σύνδρομο Άσπεργκερ (Asperger's Syndrome) ενώ η μητέρα θεωρεί πως δεν υποφέρει από το συγκεκριμένο σύνδρομο αλλά απλά παρουσιάζει συμπτώματα του.

Το Δικαστήριο εκτιμά πως δεν έχει οποιαδήποτε σημασία για τους σκοπούς της εξεταζόμενης αίτησης η επακριβής ονομασία ή ο επιστημονικός προσδιορισμός του συνδρόμου. Ότι ενδιαφέρει είναι η εγκεφαλική γενετική ανωμαλία που εμποδίζει τη [REDACTED] να λειτουργεί ως ένα ανεξάρτητο άτομο. Και ασφαλώς, το γεγονός ότι η ανωμαλία αυτή δεν της επιτρέπει να διαχειρίζεται τη περιουσία της. Εξ' ου και το Δικαστήριο έκδωσε διάταγμα με το οποίο διακυρήχθηκε η ανικανότητα της και διόρισε διαχειριστή της περιουσίας και των υποθέσεων της τον αιτητή, με τη σύμφωνη γνώμη της μητέρας.

3. Από το έτος 1993, μέχρι τον Αύγουστο του έτους 2007, η [REDACTED] βρισκόταν στο Λονδίνο. Φοιτούσε σε θεραπευτικά κέντρα όπου παρακολουθούσε διάφορα ειδικά προγράμματα ενώ, παράλληλα, ετύγχανε ιατρικής παρακολούθησης. Καθόλη τη πιο πάνω χρονική περίοδο, διέμενε και η μητέρα στο Λονδίνο, έχοντας συχνή επαφή με τη θυγατέρα και τους υπεύθυνους των κέντρων στα οποία φοιτούσε και διέμενε η [REDACTED].

4. Κατά τη πιο πάνω χρονική περίοδο ο αιτητής ασκούσε τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες στην Κύπρο και αλλού, έχοντας συχνή

τηλεφωνική επικοινωνία με τη σύζυγο και τη θυγατέρα του.

Παρά το γεγονός ότι ζούσαν σε διαφορετικές χώρες, το ζεύγος δεν βρισκόταν σε διάσταση. Ο αιτητής επισκεπτόταν το Λονδίνο όποτε του επέτρεπαν οι επαγγελματικές του υποχρεώσεις ενώ η μητέρα και η [REDACTED] επισκέπτονταν την Κύπρο και διέμεναν με τον αιτητή, κατά τους καλοκαιρινούς μήνες ή και τις διακοπές των Χριστουγέννων και του Πάσχα.

Είναι χρήσιμο να γίνει και στο σημείο αυτό παρένθεση για να σημειωθεί η διάσταση των διαδίκων ως προς την ορθότητα της θεραπευτικής αγωγής και εκπαίδευσης που είχε η [REDACTED] στην Αγγλία όλα αυτά τα χρόνια. Ο αιτητής υποστηρίζει πως δεν ετύγχανε της κατάλληλης θεραπευτικής αγωγής, ιδιαίτερα καθόσον αφορά τα νευρολογικά προβλήματα που αντιμετώπιζε. Η μητέρα υποστήριξε σθεναρά πως υπήρχαν καταλληλότερα θεραπευτικά ιδρύματα και μπορούσε να τύχει καλύτερης θεραπευτικής αγωγής στην Αγγλία παρά στην Κύπρο, για όλα τα προβλήματα που είχε η [REDACTED]

Το Δικαστήριο θα αντιπαρέλθει αυτή τη διάσταση και δεν θα σχολιάσει τη μαρτυρία σε σχέση και με αυτή τη πτυχή, θεωρώντας αχρείαστη και άσχετη τη μαρτυρία που κατατέθηκε, για τους σκοπούς αυτής της διαδικασίας. Δεν χρειάζεται, επομένως, να γίνει αναφορά στα τεκμήρια (επιστολές και άλλα έγγραφα που κατατέθηκαν) από τη μια ή την άλλη πλευρά, στην προσπάθεια τους να καταδείξουν την ορθότητα ή μη της αγωγής που είχε η [REDACTED] στο Λονδίνο, καθόλη την αναφερθείσα χρονική περίοδο.

5. Από το Σεπτέμβριο του έτους 2007 μέχρι τις 14.4.2010 - ημερομηνία έκδοσης του διατάγματος με το οποίο διορίστηκε ο αιτητής διαχειριστής - η [REDACTED] διέμενε στην Κύπρο με τον Αιτητή.

Οι περιστάσεις κάτω από τις οποίες βρέθηκε να διαμένει με τον αιτητή τελούν υπό αμφισβήτηση. Η μητέρα υποστηρίζει ότι η [REDACTED] «απήχθη» κατ' ουσίαν από τον πατέρα της και υποχρεώθηκε να παραμείνει στην Κύπρο, καταγγέλλοντας μάλιστα το γεγονός στις Αρμόδιες Βρετανικές και Κυπριακές αρχές. Ο αιτητής, με τη σειρά του, υποστηρίζει ότι ήταν επιθυμία της [REDACTED] να παραμείνει στην Κύπρο, γεγονός που γνωστοποίησε στην πρώην σύζυγο του. Θεωρεί, επίσης, πως στην Αγγλία δεν είχε τη κατάλληλη νευρολογική

υποστήριξη η θυγατέρα του και αυτός ήταν ένας επι πλέον λόγος που επέδρασε στην απόφαση του για παραμονή της ██████████ στην Κύπρο, ώστε να τύχει της ενδεδειγμένης νευρολογικής θεραπείας. Η αντιπαράθεση των διαδίκων, όπως προκύπτει μέσα από τη μαρτυρία, μετά το Σεπτέμβριο του έτους 2007 που παρέμεινε στην Κύπρο, ήταν ιδιαίτερα έντονη. Υπήρξαν κατηγορίες της μητέρας για απαγωγή από τον πατέρα, ακολούθησαν κατηγορίες από τον αιτητή για προσπάθεια απόσπασης και φυγάδευσης της ██████████ από τη μητέρα, με κατάρτιση νέου διαβατηρίου, κάτω από επιλήψιμες συνθήκες και πολλά άλλα.

Ούτε αυτή η πτυχή της μαρτυρίας ενδιαφέρει για σκοπούς επίλυσης της διαφοράς. Από όλα όσα έχουν ακουστεί σε σχέση με τα ανωτέρω, η μόνη σχετική μαρτυρία αφορά τη θέση του αιτητή για ισχυριζόμενες αθέμιτες παρεμβάσεις της μητέρας στη διαδικασία εκπαίδευσης και θεραπείας της. Η σχετική με το θέμα μαρτυρία θα σχολιαστεί στη συνέχεια.

6. Από το Σεπτέμβριο του έτους 2007, που βρίσκεται στην Κύπρο η ██████████ όπως πιο πάνω αναφέρεται, ο αιτητής προσέφερε και συνεχίζει να προσφέρει στη ██████████ θεραπευτικά προγράμματα τα οποία ακολουθεί με τη συμβουλή και καθοδήγηση ειδικών τους οποίους έχει, κατά καιρούς, επιστρατεύσει για το σκοπό αυτό, ξοδεύοντας σεβαστά χρηματικά ποσά. Μέχρι το τέλος του έτους 2009, της προσφερόταν εξειδικευμένο πρόγραμμα (Aurora) που αποτελείτο από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό. Από τον Ιανουάριο του έτους 2010 εκπονήθηκε ένα νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που πλαισιώνεται από ειδικούς και προσοντούχο προσωπικό. Το σημερινό πρόγραμμα επιβλέπεται και αξιολογείται από την ψυχολόγο ██████████ (MY1) και τον κορυφαίο, όπως υποστηρίζει ο αιτητής, για διαταραχές αυτισμού, Αυστραλό ψυχολόγο και καθηγητή ██████████ (MY2).

Η μητέρα αμφισβητεί τη καταλληλότητα όσο και αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων που προσφέρθηκαν και εξακολουθούν να προσφέρονται σήμερα στη ██████████ υποστηρίζοντας ότι στην Αγγλία ετύγχανε καλύτερης αντιμετώπισης η θυγατέρα της.

Το Δικαστήριο δεν θα υπεισέλθει σε βάθος στα θέματα αυτά. Με δεδομένο ότι ο αιτητής διορίστηκε διαχειριστής της περιουσίας και των

υποθέσεων της, έπεται ότι είναι το αρμόδιο πρόσωπο να φροντίζει για τις κατάλληλες μεθόδους θεραπείας και εκπαίδευσης της. Στα πλαίσια της εξεταζόμενης αίτησης το μόνο ζήτημα που υπολείπεται να ρυθμίσει το Δικαστήριο είναι η επικοινωνία της μητέρας με την [REDACTED]. Δεν ηγέρθηκε άλλο ζήτημα και δεν θα δοθεί επομένως συνέχεια στο θέμα αυτό, ούτε θα ασχοληθεί το Δικαστήριο με άλλα ζητήματα που δεν είναι επίδικα.

7. Οι επαφές και η εν γένει επικοινωνία της μητέρας με την [REDACTED] από τον Σεπτέμβριο του έτους 2007 που εγκαταστάθηκε στην Κύπρο, μέχρι την ημερομηνία έκδοσης του διατάγματος ανικανότητας από το Δικαστήριο (14.4.2010), ήταν υποτυπώδης. Εάν εξαιρεθεί η περίοδος Φεβρουαρίου μέχρι τέλος Ιουνίου 2008, περίοδο κατά την οποία υπήρξαν κάποιες επαφές, η επικοινωνία από τον Ιούλιο 2008 μέχρι τις 14.4.2010 ήταν σχεδόν ανύπαρκτη.

Πιο συγκεκριμένα, με βάση το **Τεκμήριο 14** που κατατέθηκε από κοινού, προς απόδειξη της αλήθειας του περιεχομένου του, η μητέρα είχε επικοινωνία για συνολική χρονική περίοδο 620 ωρών και 13 λεπτών, καθόλο το πιο πάνω διάστημα, το οποίο κατανέμεται ως ακολούθως:

- α) 46 ώρες και 43 λεπτά το μήνα Φεβρουάριο του έτους 2008.
- β) 34 ½ ώρες το μήνα Μάρτιο του έτους 2008.
- γ) 30 ώρες τον Απρίλιο του έτους 2008.
- δ) 432 ώρες (18 συνεχόμενες ημέρες) τον Ιούνιο του έτους 2008.
- ε) 4 μόνο ώρες τον Δεκέμβριο του έτους 2009.
- στ) 2 μόνο ώρες τον Απρίλιο του έτους 2010.
- ζ) 40 ώρες τον Δεκέμβριο του έτους 2010 και τέλος,
- η) 31 ώρες τον Ιανουάριο του 2011.

Ας σημειωθεί ότι στις συναντήσεις που είχε η μητέρα με τη [REDACTED] από τον Ιούλιο του έτους 2008 και εντεύθεν, παρευρισκόταν εκπρόσωπος του αιτητή. Η επιτήρηση από την πλευρά του αιτητή αποτελούσε όρο για τη συγκατάθεση του στην επικοινωνία. Η μητέρα παραπονείται ότι οι συναντήσεις που έλαβαν χώρα κατά τη περίοδο Δεκεμβρίου 2010 - Ιανουαρίου 2011, μεθοδεύθηκαν από τον πατέρα, ώστε να παρουσιάσει μαρτυρία στο Δικαστήριο για δήθεν παρεμβάσεις της στο πρόγραμμα εκπαίδευσης της [REDACTED] και για ανάρμοστη συμπεριφορά της που προκάλεσε αντιδράσεις και αναστάτωση στη [REDACTED]

Είναι γεγονός ότι στη μαρτυρία του ο αιτητής και οι μάρτυρες που κάλεσε, έκαναν αναφορά, ανάμεσα σε άλλα, και σε επεισόδια που κατ' ισχυρισμόν έλαβαν χώρα κατά τις εν λόγω συναντήσεις της μητέρας με τη [REDACTED] που είχαν ως αποτέλεσμα την αντιδραστική συμπεριφορά της.

Ο συνήγορος της μητέρας κάλεσε το Δικαστήριο να αγνοήσει τη πτυχή αυτή της μαρτυρίας τους, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι η μητέρα βρέθηκε σε μειονεκτική θέση γιατί δεν μπορούσε να αντικρούσει τη μαρτυρία αυτή, εφόσον είχε συμπληρωθεί η μαρτυρία της, προτού πραγματοποιηθούν οι συναντήσεις.

Κατά την αξιολόγηση της μαρτυρίας το Δικαστήριο θα συνεκτιμήσει τα πιο πάνω δεδομένα, καθώς και το γεγονός ότι οι αναφορές των μαρτύρων για «ανάρμοστη» συμπεριφορά και κακή επιρροή στη [REDACTED] είναι εξ ακοής, αφού δεν δόθηκε μαρτυρία από τα πρόσωπα που παρευρίσκονταν στις συναντήσεις. Θα προσδοθεί, συνεπώς, η ανάλογη βαρύτητα, με βάση και την αξιολόγηση της μαρτυρίας στο σύνολο της.

ΣΥΝΟΨΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Η μητέρα (MY1) εξέφρασε έντονα παράπονα κατά τη μαρτυρία της για την σκληρή στάση του αιτητή απέναντι της που για τρία και πλέον χρόνια της αποστερεί το δικαίωμα της να επικοινωνεί με τη θυγατέρα της. Αφού αναφέρθηκε με λεπτομέρεια στα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει η θυγατέρα της, παραπέμποντας σε ιατρικές εκθέσεις του Άγγλου νευρολόγου [REDACTED] (Τεκμήρια 1-3), υποστήριξε πως αποφάσισαν να εγκατασταθούν

στην Αγγλία, προκειμένου να έχει η κόρη τους την καλύτερη δυνατή θεραπεία και αγωγή. Για 14 συνεχόμενα χρόνια, ανάφερε, είχε σχεδόν καθημερινά επαφή με τη ██████████ και φρόντιζε για την κάθε ανάγκη της, προσπαθώντας να τη μεταχειρίζεται ως ένα ανεξάρτητο άτομο. Τα υποκατάστατα, όπως τα αποκάλεσε, προγράμματα που παρακολουθεί στη Κύπρο, δεν είναι επαρκή και κατάλληλα για να αντιμετωπίσουν τα πολύπλευρα νευρολογικά προβλήματα της θυγατέρας της. Αρνήθηκε επίμονα ότι παρενέβη ή παρεμπόδισε με οποιονδήποτε τρόπο τα προγράμματα της ██████████ στην Κύπρο. Είναι, συνέχισε, αδιανόητο να ισχυρίζεται κανείς ότι η όποια αντιδραστική συμπεριφορά της ██████████ οφείλεται σε δικές της ενέργειες, υποδεικνύοντας ότι η ίδια την φρόντιζε τα πρώτα 27 χρόνια της ζωής της. Επαναλαμβάνοντας αρκετές φορές τα παράπονα της για την απαράδεκτη άρνηση του αιτητή να της επιτρέψει την ελεύθερη και απρόσκοπτη επικοινωνία με τη θυγατέρα της, υποστήριξε σθεναρά ότι θα πρέπει να της δοθούν ίσα δικαιώματα πρόσβασης και επικοινωνίας με τη ██████████ όπως έχει και ο πατέρας της.

Στην προσπάθεια της να καταδείξει τη σκληρή και απαράδεκτη συμπεριφορά του αιτητή απέναντι της, κάλεσε δύο στενές φίλες της, την ██████████ (MM3) και τη ██████████ (MM5). Κάλεσε, επίσης την παιδονευρολόγο ██████████ (MM1) και την ██████████ (MM4), μέλος του βρετανικού συμβουλίου για τον αυτισμό και διευθύντρια φροντίδας του Grove Care Partnership, που είχε την φροντίδα του Hampton House, στο οποίο διέμενε η ██████████ όταν βρισκόταν στο Λονδίνο.

Οι δύο φίλες της αναφέρθηκαν στην εμπειρία τους από συναντήσεις που είχαν με τη ██████████. Η πρώτη (MM3) αναφέρθηκε στη συνάντηση της μητέρας με τη ██████████ τον Απρίλιο του έτους 2010, όταν είχε τα γενέθλια της η ██████████. Είχε, όπως εξήγησε, προσκληθεί και παρευρέθηκε στο γεύμα. Στη πολυσέλιδη γραπτή δήλωση της (έγγραφο «Γ») περιγράφει με γλαφυρότητα την συγκινητική ατμόσφαιρα που επικρατούσε κατά τη συνάντηση, και τον ενθουσιασμό της ██████████ όταν αντίκρισε τη μητέρα της, μετά από τόσο καιρό. Αρνητικό στοιχείο της συνάντησης, αποτέλεσε, σύμφωνα με τη περιγραφή, η παρουσία δύο εκπροσώπων του αιτητή, οι οποίοι παρακολουθούσαν και επόπτευαν τη συνάντηση, κάνοντας εμφανή την παρουσία τους. Άλλα γεγονότα που ενόχλησαν τη μάρτυρα, ήταν η καθυστέρηση της προσέλευσης της ██████████ η επιλογή του χώρου από τον πατέρα, για τον οποίο

ενημερώθηκαν τη τελευταία στιγμή και η απομάκρυνση της [REDACTED] αμέσως μετά το φαγητό από τους συνοδούς της.

Η [REDACTED] (MM5) αναφέρει στη δική της μακροσκελή δήλωση (έγγραφο «Ε»), ανάμεσα σε άλλα, ότι γνωρίζει πολύ καλά τη [REDACTED] γιατί πήγαιναν μαζί νηπιαγωγείο και ήταν παιδικές φίλες. Περνούσαν, είπε, πολύ χρόνο μαζί ιδιαίτερα τα Σαββατοκυριακά. Συνέχισαν να έχουν φιλικές σχέσεις και μετά που μετακόμισε η [REDACTED] στο Λονδίνο, κάνοντας οικογενειακές διακοπές κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Συνέχισε να την βλέπει και αργότερα, όταν πήγε για σπουδές στο Λονδίνο και η γενική εντύπωση που σχημάτισε ήταν ότι η [REDACTED] περνούσε πολύ ωραία και ήταν ευχαριστημένη με τη ζωή και τις δραστηριότητες της εκεί.

Μετά τον Σεπτέμβριο του έτους 2007, όταν τη μετέφερε ο πατέρας της στην Κύπρο, κατάφερε να μιλήσει μαζί της μόνο δύο φορές. Τη πρώτη φορά συνάντησε τη [REDACTED] μαζί με τη μητέρα της περί τις αρχές του 2008. Διέμενε, τότε, σε ένα διαμέρισμα με κάποια Φιλιππινέζα και την είδε πολύ στεναχωρημένη και συγχυσμένη. Η δεύτερη επικοινωνία που είχε ήταν τηλεφωνική, τον Ιούνιο του 2010 και της είπε ότι ήταν πολύ λυπημένη και πως της έλειπε πάρα πολύ η μητέρα της.

Η [REDACTED] (MM1), αναφερόμενη στα νευρολογικά προβλήματα της [REDACTED], εξήγησε πως γεννήθηκε με «κορτική δυσπλασία» που είναι μια σπάνια δυσμορφία του νευρικού συστήματος. Όπως ανέφερε, ο μισός εγκέφαλος δυσλειτουργεί. Παρουσιάζει επιληπτικές κρίσεις και έχει μαθησιακά προβλήματα. Έχει επίσης εμμονές και παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα συμπεριφοράς με εκρηκτικά συναισθήματα.

Εξέφρασε την άποψη ότι θα πρέπει να ενθαρρυνθεί για να ανεξαρτοποιηθεί, μέσα από θεραπευτικά προγράμματα. Υποστήριξε πως χρειάζεται και τους δύο γονείς και θα πρέπει να αποκατασταθεί η σχέση και επαφή της με τη μητέρα. Η έλλειψη της μητέρας, συμπλήρωσε, της προκαλεί αισθήματα ανασφάλειας.

Αντεξεταζόμενη δέχθηκε ότι ακολουθεί ένα καλό πρόγραμμα που αρμόζει στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η [REDACTED]. Διαφώνησε ωστόσο ότι θα

πρέπει να περιοριστεί με οποιοδήποτε τρόπο η επικοινωνία της μητέρας με τη [REDACTED] επαναλαμβάνοντας την άποψη της για ίση πρόσβαση των δύο γονιών με τη [REDACTED]

Η [REDACTED] υποστήριξε με τη σειρά της ότι δεν δικαιολογείται οποιοσδήποτε περιορισμός στην επικοινωνία της μητέρας με τη [REDACTED]. Από την εμπειρία της κατά τη διαμονή της [REDACTED] στο Hampton House, διαπίστωσε ότι απολάμβανε την επαφή που είχε με τη μητέρα της. Η [REDACTED] συνέχισε, ήθελε να επικοινωνεί τόσο με το πατέρα όσο και με τη μητέρα της. Δεν διαπίστωσε οποιοδήποτε πρόβλημα όταν είχε επαφές με τη μητέρα της η οποία την επισκεπτόταν σχεδόν καθημερινά στο Hampton House. Περνούσε, επίσης, κάποια Σαββατοκυριάκα με τη μητέρα της και όταν επέστρεφε στο σπίτι που διέμενε, έδειχνε ευχαριστημένη και διηγόταν στα άλλα παιδιά πως περνούσε τα Σαββατοκυριάκα με τη μητέρα της.

Της υποβλήθηκε ότι η μητέρα παρενέβαινε στο πρόγραμμα και δημιουργούσε συνεχώς προβλήματα με το προσωπικό του Hampton House. Η μάρτυς δέχθηκε ότι υπήρξαν κατά καιρούς κάποιες διαμαρτυρίες όχι όμως σε υπέρμετρο βαθμό, όπως υποστήριξε ο αιτητής. Τέτοιες παρεμβάσεις, συμπλήρωσε, γίνονταν από όλους τους γονείς των παιδιών που διέμεναν στο συγκεκριμένο κέντρο.

Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΑΙΤΗΤΗ

Στη πολυσέλιδη (41 σελίδες) γραπτή δήλωση του (έγγραφο Η), ο αιτητής (ΜΥ3) αναφέρεται με λεπτομέρεια στα προβλήματα της θυγατέρας του, στις σχέσεις του με τη πρώην σύζυγο του και στα θεραπευτικά προγράμματα που ακολούθησε η [REDACTED] στην Αγγλία και στην Κύπρο. Παρόλο, αναφέρει, ότι αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα επικοινωνίας της μητέρας με τη [REDACTED] θεωρεί, εντούτοις ότι η μητέρα με τη συμπεριφορά και τις μέχρι σήμερα ενέργειες της, προκαλεί αναστάτωση στη [REDACTED] και παρεμποδίζει την ομαλή διεξαγωγή των προγραμμάτων εκπαίδευσης. Προσπάθησε, συνεχίζει, πολλές φορές, τόσο στο παρελθόν, όσο και πιο πρόσφατα, να επικοινωνήσει με τη μητέρα για να βρεθεί λύση στο θέμα της επικοινωνίας της με τη [REDACTED], αλλά η μητέρα δεν ανταποκρίθηκε. Αρνείται πεισματικά, υποστήριξε, να του μιλήσει και άλλοτε τον βρίζει ενώ πολλές φορές δεν του απαντά ή του κλείνει το

τηλέφωνο. Ανάλογες προσπάθειες, πρόσθεσε, έγιναν και από τους ειδικούς, προκειμένου να ενταχθεί η μητέρα στα προγράμματα εκπαίδευσης αλλά και πάλι συνάντησαν την άρνηση της. Δεν άφησε, έτσι, περιθώρια συνεργασίας για να εξευρεθεί συναινετική λύση στο ζήτημα της επικοινωνίας της με τη [REDACTED] και του ρόλου που πρέπει να διαδραματίζει στα εκπαιδευτικά προγράμματα της. Ενδιαφέρεται, αναφέρει, για το καλό της [REDACTED] και μόνο και δεν διακατέχεται από αισθήματα μίσους για τη [REDACTED] όπως υποστηρίζει η ίδια. Ο λόγος που αντιτίθεται σε άνευ όρων επικοινωνία είναι γιατί η [REDACTED] με τη μέχρι σήμερα συμπεριφορά της προκάλεσε προβλήματα και ουσιαστική οπισθοδρόμηση στα προγράμματα εκπαίδευσης. Είναι, επίσης, εισήγηση των ειδικών (του κ. [REDACTED] και της κας [REDACTED]) ότι χρειάζεται πρώτα να εκπαιδευτεί η μητέρα για να ρυθμίζει ανάλογα τη συμπεριφορά και τις ενέργειες της κατά την επικοινωνία που θα έχει με τη [REDACTED].

Αναφερόμενος στη θεραπεία που προσφέρει στη θυγατέρα του από το Σεπτέμβριο του έτους 2007 που βρίσκεται στη Κύπρο, υποστήριξε ότι έχει επιστρατεύσει τον κορυφαίο ειδικό για το σύνδρομο Asperger, αυστραλό καθηγητή [REDACTED], με τη καθοδήγηση του οποίου εργοδότησε προσοντούχο προσωπικό, παρέχοντας τα κατάλληλα θεραπευτικά προγράμματα τα οποία βοήθησαν και βελτίωσαν σημαντικά τη κατάσταση της [REDACTED]. Η μητέρα, όμως, αντί να συνεργαστεί μαζί του και με το προσωπικό που εργοδοτεί, υποσκάπτει, κατ' ουσίαν, το έργο του, προτρέποντας τη [REDACTED] να μην ακολουθεί το πρόγραμμα. Είναι γι' αυτούς τους λόγους, κατέληξε, που υποχρεώθηκε να εναντιωθεί στην επικοινωνία της μητέρας με τη [REDACTED] χωρίς τη προηγούμενη εκπαίδευση της, ώστε να διασφαλιστούν τα συμφέροντα της θυγατέρας του και να μην παρεμποδίζεται η ομαλή λειτουργία του προγράμματος.

Οι ΜΥ1 και 2, υποστήριξαν ότι τα εκπαιδευτικά προγράμματα που ακολούθησε και ακολουθεί σήμερα η [REDACTED], την έχουν βοηθήσει σημαντικά. Η [REDACTED] (ΜΥ1) ανέφερε πως εντάχθηκε στο πρόγραμμα από το έτος 2007 και αφού πρώτα έγινε η κατάλληλη εκπαίδευση, άρχισε να εργάζεται με τη [REDACTED] από τις αρχές του έτους 2008. Με τη συστηματική θεραπεία και εκπαίδευση που της έχει παρασχεθεί, όλη αυτή τη περίοδο, επήλθε σημαντική βελτίωση σε όλους τους τομείς, ιδιαίτερα στο συναισθηματικό. Περιορίστηκαν οι αυτιστικές κρίσεις, παρόλο που εξακολουθεί να έχει εμμονές. Υπάρχουν,

πρόσθεσε, περιθώρια για περαιτέρω βελτίωση. Βελτιώθηκε, επίσης, στο τομέα της αυτοεξυπηρέτησης, στις κινήσεις και αναπτύχθηκε το γνωστικό της πεδίο.

Θα ήθελε, συνέχισε, να ενταχθεί και η μητέρα στο πρόγραμμα εκπαίδευσης της [REDACTED] γιατί εκτιμά ότι θα βοηθήσει. Θα πρέπει όμως πρώτα να εκπαιδευθεί γιατί, όπως υποστήριξε, οι επαφές που είχε μέχρι σήμερα με τη [REDACTED] δεν ήταν επωφελείς και προκάλεσαν οπισθοδρόμηση. Αναφέρθηκε, για παράδειγμα, σε μια συνάντηση κατά την οποία η μητέρα κατηγορήσε το προσωπικό και τον πατέρα, που είχε ως αποτέλεσμα τη βίαιη συμπεριφορά της [REDACTED] μετά από τη συνάντηση. Σε μια άλλη συνάντησή τους, όπως ανέφερε, η μητέρα είπε στη [REDACTED] ότι τα μαλλιά της είναι χάλια, γεγονός που επίσης την αναστάτωσε και την έκανε επιθετική. Υποστήριξε, εν τέλει, ότι μετά από τις συναντήσεις που είχε με τη μητέρα της, η [REDACTED] είτε έδειξε επιθετική και βίαιη συμπεριφορά, είτε αντιδρούσε με τα μαθήματα και τις οδηγίες του προσωπικού. Το γεγονός αυτό οφείλεται, όπως εξήγησε, όχι γιατί η μητέρα δεν αγαπά τη κόρη της και δεν ενδιαφέρεται για το καλό της, αλλά επειδή δεν αντιλαμβάνεται πως πρέπει να της συμπεριφέρεται. Είναι γι' αυτό το λόγο, κατέληξε, που θεωρεί ότι για να αρχίσει να επικοινωνεί η μητέρα με τη [REDACTED] θα πρέπει πρώτα να εκπαιδευτεί για να ρυθμίζει ανάλογα με τα ιδιαίτερα προβλήματα της [REDACTED] τη συμπεριφορά της.

Σε άλλο σημείο της μαρτυρίας της ανέφερε πως προσπάθησε να έρθει σε επαφή με τη μητέρα για να συζητήσει μαζί της, ώστε να βρεθεί τρόπος να ενταχθεί στο πρόγραμμα εκπαίδευσης και θεραπείας της [REDACTED] αλλά συνάντησε την άρνηση της μητέρας. Αντίθετα με τη μητέρα, ο πατέρας, σύμφωνα με τη ΜΥ1, είναι συνεργάσιμος. Δέχθηκε να τον εκπαιδεύσει και έχει τακτικές συναντήσεις μαζί του, ενημερώνοντας τον για τη πρόοδο και την εν γένει κατάσταση της θυγατέρας του. Είναι ανάγκη, κατέληξε, να αποκατασταθεί η σχέση της μητέρας με τη [REDACTED], γιατί αυτό θα βοηθήσει και τη [REDACTED]. Εισηγείται, έτσι, όπως αρχίσει να τη βλέπει τρεις φορές την εβδομάδα για διάστημα δύο μηνών, νοουμένου ότι η μητέρα θα τυγχάνει παράλληλης εκπαίδευσης.

Ο [REDACTED] (ΜΥ2), ανέφερε ότι είναι κλινικός ψυχολόγος και εξειδικεύεται στις διαταραχές του φάσματος του αυτισμού. Ανάμεσα στα πολλά

προσόντα του, συγκαταλέγεται και βιβλιογραφία για αυτιστικές διαταραχές (ASD) και παρακολούθηση ασθενών που υποφέρουν από αυτισμό και παρουσιάζουν συμπτώματα του συνδρόμου άσπεργκερ. Είναι, επίσης επίκουρος καθηγητής σε Πανεπιστήμιο της Αυστραλίας.

Είδε, αναφέρει στη γραπτή του δήλωση (έγγραφο Ζ), τη [REDACTED] για πρώτη φορά τον Οκτώβριο του έτους 2008 και έκτοτε επιβλέπει το πρόγραμμα εκπαίδευσης της. Έχει, όπως εξηγεί, αυτισμό μαζί με άλλες διαταραχές που δεν θα της επιτρέψουν ποτέ να λειτουργήσει ως ένα ανεξάρτητο άτομο. Παρακολουθώντας το πρόγραμμα εκπαίδευσης που ακολουθεί η [REDACTED] συνεχίζει, έχει εντυπωσιαστεί από την ποιότητα και τις ικανότητες του προσωπικού καθώς και από τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα. Υπάρχουν περιθώρια για περαιτέρω βελτίωση και είναι σε επαφή με την ΜΥ1 για τυχόν αναθεωρήσεις του προγράμματος και των στόχων. Στη δήλωση του κάνει εκτενή ανάλυση των πολλαπλών διαταραχών που αντιμετωπίζει η [REDACTED] με ιδιαίτερη αναφορά στα χαρακτηριστικά του συνδρόμου Άσπεργκερ. Όπως εξηγεί, τα θεραπευτικά προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί μετά από πολυετείς κλινικές έρευνες, στοχεύουν σε περιορισμό των συμπτωμάτων αφού δεν είναι εφικτή η εξάλειψη τους. Ένα τέτοιο πρόγραμμα, αναφέρει, εφαρμόζεται στην περίπτωση της [REDACTED]

Τον ανησυχεί, αναφέρει στη συνέχεια, η αρνητική στάση της μητέρας έναντι του προγράμματος και του προσωπικού, όπως προκύπτει μέσα από τις αναφορές που του διαβιβάστηκαν από τους θεραπευτές. Παρόλο που θεωρεί ότι θα ήταν επωφελής η ένταξη της μητέρας στο πρόγραμμα, δεν συστήνει την επικοινωνία με τη [REDACTED] εάν δεν εκπαιδευτεί προηγουμένως.

Προσπάθησε, είπε, να συναντήσει τη μητέρα για να της εξηγήσει το πρόγραμμα, αλλά συνάντησε την άρνηση της. Θα καλωσόριζε, κατέληξε, την συνεργασία των δύο γονιών για την επιτυχή έκβαση του προγράμματος. Η λέξη «κλειδί», ανέφερε χαρακτηριστικά, είναι η συνεργασία. Αναπόφευκτα, η διαφωνία των γονιών θα αντανακλά και θα επηρεάζει την πρόοδο της [REDACTED]. Τονίζοντας, τέλος, την ανάγκη για επικοινωνία και με τους δύο γονείς, εξέφρασε την ελπίδα να επιδείξουν πνεύμα συνεργασίας για το καλό της [REDACTED]

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Δεν απαιτείται ενδελεχής αξιολόγηση του ογκώδους μαρτυρικού υλικού που έχει κατατεθεί, προκειμένου να αποφασιστεί το μόνο ζήτημα που εκκρεμεί για να συμπληρωθεί, επί τέλους, η διαδικασία η οποία άρχισε τον Οκτώβριο του έτους 2007, με τη καταχώρηση της κυρίως αίτησης. Με την οποία ο αιτητής επεδίωξε τη κήρυξη της [REDACTED] ανίκανης και το διορισμό του ως διαχειριστή. Τα αιτήματα αυτά ικανοποιήθηκαν και ότι απομένει, υπενθυμίζω, είναι η έκδοση διατάγματος επικοινωνίας της μητέρας με την ανίκανη, όπως αναγνωρίστηκε από τον πατέρα, κατά το χρόνο έκδοσης του διατάγματος. Έχοντας εξετάσει τη σχετική με το επίδικο ζήτημα μαρτυρία αλλά και τα έγγραφα που κατατέθηκαν ως τεκμήρια - τα οποία δεν προσθέτουν οτιδήποτε ουσιαστικό στα όσα υποστήριξαν οι μάρτυρες κατά την ένορκη μαρτυρία τους - διαπιστώνω τα ακόλουθα:

1. Δεν διατηρώ τη παραμικρή αμφιβολία ότι και οι δύο γονείς αγαπούν και ενδιαφέρονται για το καλό και την ευημερία της θυγατέρας τους. Ήταν, όμως, εμφανής η προσπάθεια που κατέβαλαν και οι δύο να μηδενίσουν ή να περιορίσουν τη συμβολή και στήριξη που πρόσφερε ο κάθε ένας στη [REDACTED]. Η μητέρα, από τη μια, προσπάθησε να αμφισβητήσει τη καταλληλότητα των προγραμμάτων εκπαίδευσης στα οποία έχει ενταχθεί η [REDACTED] στη Κύπρο, από το Σεπτέμβριο του έτους 2007 και ο πατέρας, από την άλλη, επεχείρησε να μειώσει τη συνεισφορά της μητέρας, η οποία για 14 χρόνια προσπαθούσε να βοηθήσει τη θυγατέρα τους, επιλέγοντας τα προσφορότερα, κατά τη κρίση της, θεραπευτικά κέντρα που υπήρχαν στην Αγγλία.

2. Μόνο ατυχής θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η θέση του αιτητή πως το Chalfont Center δεν ήταν κατάλληλο μέρος για να αξιολογηθεί η νευρολογική κατάσταση της [REDACTED]. Ατυχείς, εκτιμώ, είναι και οι ισχυρισμοί του περί δήθεν αθέμιτων παρεμβάσεων ή κακών επιλογών της μητέρας, σε σχέση με τα προγράμματα θεραπείας και των θεραπευτικών κέντρων στα οποία είχε εντάξει τη [REDACTED] κατά τη περίοδο που ζούσαν στο Λονδίνο. Τα παράπονα και οι επικρίσεις του εκδηλώθηκαν με μεγάλη καθυστέρηση. Για να δικαιολογήσει, προφανώς, τη στάση που τηρεί σήμερα, καθώς και την απόφαση του για παραμονή της [REDACTED] στη Κύπρο. Όλα εκείνα τα χρόνια, η μητέρα βρισκόταν στο πλευρό της θυγατέρας της, προσφέροντας της τη κατάλληλη

θεραπευτική αγωγή. Έχοντας, βεβαίως, την σιωπηρή, τουλάχιστον, έγκριση του αιτητή, ο οποίος τις επισκεπτόταν και γνώριζε τη κατάσταση.

3. Έχοντας διεξέλθει τη μαρτυρία της MM4 και όλων των Τεκμηρίων που κατατέθηκαν σε σχέση με τη φοίτηση της [REDACTED] στο Hampton House, δεν διαπιστώνω παρεμβάσεις της μητέρας, σε βαθμό που να επηρέασαν τη φοίτηση και εκπαίδευση της, όπως ήταν η θέση του αιτητή. Διαφαίνεται, περαιτέρω, πως η μητέρα στάθηκε αρωγός και φρόντιζε για την ευημερία της θυγατέρας της, κατά το χρονικό διάστημα που διέμεναν στην Αγγλία, προσφέροντας της, παράλληλα, τη κατάλληλη θεραπευτική αγωγή. Επιβεβαιωτική προς τούτο είναι και η μαρτυρία των MM4 και MM5 καθώς και των **Τεκμηρίων 1, 2, 3 και 5**. Κάποια επεισόδια που έχουν λάβει χώρα, μεταξύ της μητέρας και του προσωπικού του θεραπευτικού κέντρου στο οποίο διέμενε η [REDACTED] στο Λονδίνο, όπως επιμαρτυρούνται από τα **Τεκμήρια 10, 10 α και β**, δεν αναιρούν την εποικοδομητική, κατά τα άλλα, στάση της μητέρας και τη καλή σχέση που διατηρούσε με τη κόρη της καθ' όλη εκείνη τη χρονική περίοδο.

4. Άστοχες κρίνονται και οι επικρίσεις της μητέρας για το ενδιαφέρον και τις προσπάθειες που καταβάλλει ο πατέρας από το Σεπτέμβριο του έτους 2007. Όπως προκύπτει από τη μαρτυρία, εκπονήθηκε ένα αξιόλογο πρόγραμμα το οποίο συνέβαλε στη βελτίωση της κατάστασης της [REDACTED] σε αρκετούς τομείς. Η καταλληλότητα του προγράμματος δεν αμφισβητήθηκε ούτε από την [REDACTED] (MM1), η οποία ενεργεί εκ μέρους της μητέρας. Δεν δικαιολογούνται, συνεπώς, τα παράπονα της μητέρας, τα οποία φαίνεται να σχετίζονται με τη πικρία της από το γεγονός ότι η θυγατέρα της παρέμεινε, παρά τη θέληση της, στη Κύπρο.

5. Τόσο η [REDACTED] (MY1) όσο και ο [REDACTED] (MY2), έδωσαν την εικόνα έμπειρων ψυχολόγων με ειδικευση σε αυτιστικές διαταραχές. Το Δικαστήριο έχει ικανοποιηθεί ότι οι ειδικοί που κατέθεσαν για τη πλευρά του πατέρα, όπως και η παιδονευρολόγος [REDACTED] (MM1), κατανόησαν τα πολύπλευρα προβλήματα της [REDACTED]. Προκύπτει, περαιτέρω ότι εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα που αρμόζει στην ιδιαιτερότητα της περίπτωσης της. Έχω, επίσης, ικανοποιηθεί, ότι έχει παρατηρηθεί σημαντική βελτίωση σε όλους τους τομείς και ότι η [REDACTED] επωφεληθήκε από το πρόγραμμα.

6. Δεν αποδέχομαι όμως, την εκτίμηση των ΜΥ1 και ΜΥ2 ότι η επικοινωνία με τη μητέρα θα εμποδίζει την ομαλή συνέχιση λειτουργίας του προγράμματος ή ότι θα βλάψει καθ' οιονδήποτε τρόπο τη [REDACTED]. Η άποψη τους στηρίχθηκε σε αναφορές του προσωπικού με βάση τις οποίες, η συμπεριφορά της μητέρας ήταν ανάρμοστη κατά τις πλείστες συναντήσεις που είχε με τη [REDACTED], κατά τη περίοδο Δεκεμβρίου 2010 και Ιανουαρίου 2011. Εκτιμώ ότι είναι κατάλληλο το σημείο για να αξιολογηθεί η εξ ακοής μαρτυρία που τέθηκε για το ζήτημα αυτό από τους μάρτυρες του αιτητή. Η μαρτυρία ως προς τη πτυχή αυτή, συνοψίζεται ως ακολούθως:

α) Το πρώτο περιστατικό ανάρμοστης συμπεριφοράς της μητέρας αναφέρεται στη γραπτή δήλωση της [REDACTED] (Έγγραφο ΣΤ). Όπως αναφέρει στις παραγράφους 44-47 της δήλωσης, πληροφορήθηκε ότι η μητέρα επισκεπτόταν τη [REDACTED] στο νευρολογικό κέντρο όπου είχε εισαχθεί για νευρολογικές εξετάσεις τη περίοδο 6-10/12/2010. Όπως της ανέφεραν, η μητέρα υποτιμούσε και ειρωνευόταν το προσωπικό της ομάδας που παρευρισκόταν στο κέντρο και είπε μπροστά στη [REDACTED] ότι καταπατούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα της και ότι θα ετύγχανε καλύτερης θεραπείας στο εξωτερικό. Της ψυθίρισε, επίσης, κάτι στο αυτί που την αναστάτωσε. Μετά από τις συναντήσεις, καταλήγει, η [REDACTED] αναστατώθηκε και όταν επέστρεψε στο σπίτι ήταν αρνητική, επιθετική και αγενής με το εκπαιδευτικό προσωπικό.

β) Η επόμενη συνάντηση ήταν την ημέρα των Χριστουγέννων του έτους 2010, κατά την οποία παρουσιάζεται να ήταν πολύ χαρούμενη μετά τη συνάντηση. Ας σημειωθεί ότι η συνάντηση αυτή και όσες ακολούθησαν δεν αναφέρονται στη γραπτή δήλωση της ΜΥ1, η οποία κατατέθηκε ως μέρος της κυρίως εξέτασης της, στις 22.12.2010. Είχε όμως την ευκαιρία να αναφερθεί σε αυτές κατά τη προφορική ένορκη μαρτυρία της η οποία συνεχίστηκε στις 17 και 24 Φεβρουαρίου, 2011.

Στην ίδια συνάντηση αναφέρεται και ο αιτητής (παραγράφοι 67 και 68 της γραπτής του δήλωσης, έγγραφο Η). Επιβεβαιώνει ότι η [REDACTED] ήταν χαρούμενη όταν επέστρεψε σπίτι, προσθέτοντας, όμως, ότι ήταν επιθετική προς την υπεύθυνη του προσωπικού.

γ) Η τρίτη συνάντηση κατά τον μήνα Δεκέμβριο του έτους 2010, έλαβε χώρα την επομένη 26.12.2010. Η ΜΥ1 δεν ενημερώθηκε για οτιδήποτε μεμπτό. Όπως ανέφερε στη μαρτυρία της, οι συναντήσεις 25 και 26 Δεκεμβρίου εξελίχθηκαν ομαλά.

Αναφερόμενος στην ίδια συνάντηση ο πατέρας, αναφέρει ότι ενημερώθηκε από το προσωπικό που παρευρισκόταν στη συνάντηση, ότι η μητέρα προέβη σε ρατσιστικό σχόλιο, αποκαλώντας την [REDACTED] (μέλος του προσωπικού) Αγγλίδα Ιαμαϊκανή. Το σχόλιο, όπως ανέφερε, αναστάτωσε τη [REDACTED] και όταν επέστρεψε στο σπίτι έγινε αγενής και επιθετική και επιτέθηκε στη [REDACTED], σφίγγοντας την από το λαιμό.

δ) Κατά την επόμενη συνάντηση - 27.12.2010- ο αιτητής υποστηρίζει ότι του αναφέρθηκε πως η μητέρα προέβη σε υποτιμητικά σχόλια για τον ίδιο και έκανε αρνητική κριτική για την εμφάνιση της [REDACTED]. Στη συνάντηση αυτή δεν αναφέρθηκε η ΜΥ1.

ε) Το τελευταίο περιστατικό, σύμφωνα με τη μαρτυρία της ΜΥ1, έλαβε χώρα μετά τη συνάντηση που είχε η [REDACTED] με τη μητέρα της το βράδυ της Πρωτοχρονιάς. Όπως ενημερώθηκε, η [REDACTED] ξύπνησε η ώρα 4:00 το πρωί για να λούσει τα μαλλιά της γιατί της είχε πει η μητέρα της κατά τη συνάντηση ότι ήταν απαίσια.

Ο αιτητής αναφέρει και άλλες περιπτώσεις κατά τις οποίες η μητέρα φέρεται να τον κατηγορούσε μπροστά στη [REDACTED] και να τον εξύβριζε, καθώς και σε άλλα περιστατικά που αναστάτωσαν τη [REDACTED]. Ανάμεσα σε άλλα, κατηγορεί τη μητέρα ότι κατά τις συναντήσεις που είχε με τη [REDACTED] αδιαφορούσε για το ειδικό διαιτολόγιο της, προσφέροντας της τροφές με γλουτένη, παρότι γνώριζε πως δεν έπρεπε να καταναλώνει γλουτένη. Μια περίπτωση στην οποία αναφέρεται ήταν η συνάντηση που είχε με τη [REDACTED] την ημέρα των γενεθλίων της (30.4.2010), κατά την οποία η μητέρα παρουσίασε στο τραπέζι, τούρτα που περιείχε αυτή την ουσία. Παρενθετικά σημειώνεται ότι στη συνάντηση αυτή αναφέρθηκε στη μαρτυρία της και η φίλη της μητέρας [REDACTED] (ΜΜ3), αφήνοντας αιχμές για αυταρχική και καταπιεστική συμπεριφορά εκ μέρους του αιτητή.

Το Δικαστήριο δεν θα προσδώσει οποιαδήποτε βαρύτητα στη πιο πάνω μαρτυρία για τους ακόλουθους λόγους:

α) Τα κατ' ισχυρισμόν επεισόδια φέρονται να έλαβαν χώρα, σε συναντήσεις που είχε η μητέρα με τη [REDACTED], υπό την επίβλεψη προσώπων που απαρτίζουν την ομάδα εκπαίδευσης της [REDACTED]. Δεν κλήθηκαν να καταθέσουν τα άτομα που άκουσαν ή αντελήφθηκαν, όσα επιλήψιμα αποδίδουν στη μητέρα.

β) Το γεγονός ότι η [REDACTED] ήταν αναστατωμένη μετά από κάποιες συναντήσεις που είχε με τη μητέρα, δεν συνηγορεί με την άποψη ότι η συμπεριφορά της μητέρας ήταν αυτή που αναφέρθηκε. Λόγω της περιορισμένης πνευματικής αντίληψης της, όπως εξηγήθηκε από τους ειδικούς, δυνατό να παρερμήνευσε κάποια συνομιλία που πιθανό να είχε με τη μητέρα της ή κάποιο σχόλιο, ή ενέργεια της. Όπως, εξάλλου, δέχθηκε η ΜΥ1, η αναστάτωση της [REDACTED], μετά από τις επισκέψεις που είχε με τη μητέρα της, δυνατό να προερχόταν και από το γεγονός ότι η [REDACTED] δεν είχε συχνές επαφές με τη μητέρα της.

γ) Όλες οι συναντήσεις έγιναν μετά την έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας και αφού η μητέρα και οι μάρτυρες της συμπλήρωσαν τη μαρτυρία τους. Είναι ορθή η εισήγηση του συνηγόρου της μητέρας ότι έχει βρεθεί σε μειονεκτική θέση αφού δεν μπορούσε να προσκομίσει πλέον μαρτυρία για να την αντικρούσει.

Ούτε, βεβαίως, η μαρτυρία της ΜΜ3 προσθέτει οτιδήποτε στην υπόθεση της αιτήτριας, εφόσον είναι παραδεκτό ότι σε όλες τις συναντήσεις που είχε με τη [REDACTED], μετά από τον Ιούνιο του έτους 2008, παρευρίσκονταν εκπρόσωποι του αιτητή.

7. Αξιολογώντας τη μαρτυρία ως σύνολο, έχοντας παρακολουθήσει και τη μητέρα να καταθέτει, δεν έχω πεισθεί ότι η μητέρα δεν είναι σε θέση να συμπεριφερθεί με τον τρόπο που αρμόζει, υπό τις περιστάσεις, στη θυγατέρα της. Η εντύπωση που σχημάτισε το Δικαστήριο για τη μητέρα είναι πως πρόκειται για υπεύθυνο και καλλιεργημένο άτομο, έχοντας πλήρη επίγνωση της ιδιαιτερότητας και των πολύπλευρων προβλημάτων υγείας που

αντιμετωπίζει η [REDACTED]. Η διάσταση που παρατηρήθηκε, για το αν έχει το σύνδρομο Asperger ή παρουσιάζει συμπτώματα του συνδρόμου, ως μέρος της γενικότερης πάθησης της - αυτισμός -, δεν επιδρά καθ' οιονδήποτε τρόπο στην εικόνα που έδωσε. Ότι, δηλαδή, έχει σαφή αντίληψη για τη φύση και έκταση των προβλημάτων υγείας της θυγατέρας της. Διαφάνηκε, περαιτέρω πως η εκπαίδευση της οποίας έτυχε στα διάφορα θεραπευτικά κέντρα στην Αγγλία και η εμπειρία που απέκτησε από την ενασχόληση της με τα προβλήματα της θυγατέρας της, μέχρι τον Αύγουστο του έτους 2007 που βρισκόταν στο Λονδίνο, την κατέστησαν ικανή να αντιμετωπίζει τα προβλήματα που σχετίζονται με την υγεία της και να την στηρίζει όταν παρουσιάζει υποτροπές, εκδηλώνοντας αυτιστικές κρίσεις και επιληπτικά επεισόδια. Είναι, περαιτέρω, σε θέση να την στηρίζει ψυχολογικά και γενικά να της συμπαραστέκεται στα διάφορα προβλήματα και εμμονές που εκδηλώνει, λόγω της ασθένειας της.

8. Όσον αφορά τις ανησυχίες του αιτητή, για αναστάτωση της [REDACTED] από ανεπιτήρητες επισκέψεις της μητέρας ή για παρεμπόδιση και παρενόχληση της ομαλής λειτουργίας του προγράμματος, εκτιμώ πως δεν είναι γνήσιες. Δεν αποδέχομαι τους ισχυρισμούς του αιτητή ότι η μητέρα παρεμπόδισε με οποιοδήποτε τρόπο το πρόγραμμα της [REDACTED] κατά τις περιορισμένες επισκέψεις και επαφές που είχε μαζί της, πριν ή μετά από την έκδοση του διατάγματος. Το γεγονός ότι σε κάποιες περιπτώσεις, δυνατό να μίλησε μειωτικά για το προσωπικό, στη παρουσία της [REDACTED], λόγω της αντίδρασης της στο ακολουθούμενο πρόγραμμα, όπως έχει επεξηγηθεί, δεν δικαιολογεί τα παράπονα του αιτητή. Εκτιμώ ότι αποτελούν προφάσεις για να εμποδιστεί η μητέρα να επικοινωνεί με τη θυγατέρα της.

Οι αναφορές για αναστάτωση της [REDACTED] από συστάσεις της μητέρας σε σχέση με το ντύσιμο ή την εμφάνιση της, είναι ανάξιες λόγου και δεν απαιτείται να σχολιαστούν περαιτέρω. Το ίδιο ισχύει και για τα παράπονα του αιτητή περί αδιαφορίας της μητέρας, όσον αφορά τη σωστή διατροφή της [REDACTED].

Χωρίς να καταλογίζω αποκλειστικά την ευθύνη στον αιτητή, είναι ολοφάνερο ότι οι σχέσεις των διαδίκων, τα τελευταία τέσσερα χρόνια, ήταν πολύ κακές και εξακολουθούν να είναι μέχρι σήμερα τεταμένες. Είναι γι' αυτόν, εκτιμώ, το λόγο που ο αιτητής δεν επέτρεπε ή παρεμπόδιζε την επικοινωνία

της μητέρας με τη [REDACTED] και όχι γιατί θα την αναστάτωνε ή θα παρεμπόδιζε τα προγράμματα εκπαίδευσης της, όπως υποστήριξε. Το γεγονός ότι η μητέρα επεδίωξε, αρχικά, να μεταφέρει τη [REDACTED] ξανά στην Αγγλία, πιθανό να ήταν ακόμα ένας λόγος που παρεμπόδιζε την επικοινωνία.

9. Δεν έχω πεισθεί από τη μαρτυρία του αιτητή ότι υπάρχει ορατός κίνδυνος δυσμενούς επηρεασμού της [REDACTED] ή παρακώλυσης του εκπαιδευτικού της προγράμματος, από την επικοινωνία που θα έχει με τη μητέρα της.

Όσον αφορά τις επιφυλάξεις που έχουν εκφραστεί από τους δύο εμπειρογνώμονες του αιτητή, αυτές στηρίχθηκαν σε εξ'ακοής μαρτυρία η οποία δεν έγινε αποδεκτή. Ήταν, εξ'άλλου, θέση και των δύο, όπως και της [REDACTED] (MM1) ότι τόσο η επικοινωνία όσο και η ένταξη της μητέρας στο πρόγραμμα εκπαίδευσης της [REDACTED] θα ήταν επωφελής και προς το συμφέρον της [REDACTED].

Σ' αυτό το συμπέρασμα καταλήγει και το Δικαστήριο.

10. Δεν αποδέχομαι, τέλος, τη θέση του αιτητή και των MY1 και MY2, όσον αφορά την ανάγκη εκπαίδευσης της μητέρας, ούτε την εκφρασθείσα άποψη για ανάγκη επιτήρησης των συναντήσεων που θα έχει η μητέρα με τη θυγατέρα της.

Η μόρφωση, εκπαίδευση και εμπειρία που απέκτησε κατά τη πολύχρονη παρουσία της στο πλευρό της θυγατέρας της, την καθιστούν, εκτιμώ, ικανή να επικοινωνεί με τη θυγατέρα της και να χειρίζεται όποια προβλήματα συμπεριφοράς παρουσιάζει.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, εκτιμά το Δικαστήριο - με την απρόσκοπτη, δηλαδή, επικοινωνία της μητέρας με τη [REDACTED] - θα επιτευχθεί και ο στόχος που επιδιώκουν όλοι. Να ενταχθεί η μητέρα στο πρόγραμμα εκπαίδευσης της θυγατέρας της για να βοηθήσει και αυτή, μέσα από τις συναντήσεις και την επικοινωνία που θα έχει, ώστε να επιτευχθούν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

Αυτό, εκτιμώ, επιτάσσει το συμφέρον της ανήλικης, το οποίο όλοι αναγνώρισαν ότι προέχει να εξυπηρετηθεί.

11. Συνάγεται βέβαια, από τη μαρτυρία, ότι η μητέρα, έχοντας εναντιωθεί με την απόφαση του πατέρα για παραμονή της [REDACTED] στη Κύπρο, διαφώνησε ακολούθως με τα εκπαιδευτικά προγράμματα που εκπονήθηκαν, μέσα από τις προσπάθειες του πατέρα και των ειδικών, όπως αναφέρθηκε πιο πριν. Το γεγονός αυτό - το οποίο προκύπτει αβίαστα από τη μαρτυρία που παρουσίασαν και οι δύο πλευρές - επηρέασε αναπάντεχα και τις σχέσεις της μητέρας με το προσωπικό που στελεχώνει την ομάδα του προγράμματος.

Μετά την έκδοση, όμως, του διατάγματος ημερομηνίας 14.4.2010 με το οποίο διορίστηκε διαχειριστής της [REDACTED] ο αιτητής, δεν δικαιολογείται η διαφωνία της. Ο πατέρας, ως διαχειριστής, έχει πλέον την εξουσία, με βάση το Νόμο, να φροντίζει, ανάμεσα σε άλλα «για τη διαχείριση της περιουσίας και των υποθέσεων της και για τη συντήρηση ή για άλλο όφελος της» (βλ. **άρθρα 5(1)(α)(β) και 7(2)**).

Αναμένεται, συνεπώς, ότι η μητέρα θα συνεργάζεται τόσο με τον πατέρα/ διαχειριστή όσο και με το προσωπικό, για το κοινό όφελος που δεν μπορεί να είναι άλλο από το συμφέρον της [REDACTED], όπως εύστοχα υπόδειξε και ο καθηγητής [REDACTED]

ΝΟΜΙΚΗ ΠΤΥΧΗ

Με την ενδιάμεση απόφαση ημερομηνίας 21.6.10, το Δικαστήριο αποφάσισε ότι έχει εξουσία να ρυθμίσει το δικαίωμα επικοινωνίας της μητέρας με την ανίκανη θυγατέρα της. Η εξουσία αυτή παρέχεται στο Δικαστήριο από τις πρόνοιες του **Νόμου 23(1)/96** και ειδικότερα από το άρθρο **5(1)** που διαλαμβάνει τα ακόλουθα:

«5.-(1) Το αρμόδιο δικαστήριο έχει εξουσία, σχετικά με την περιουσία και τις υποθέσεις ανίκανου προσώπου, να λάβει ή να φροντίσει να ληφθούν όλα τα μέτρα, τα οποία κρίνει αναγκαία ή σκόπιμα -

(α) Για την εν γένει διαχείριση της περιουσίας και των υποθέσεων του ανίκανου προσώπου· ή

(β) για τη συντήρηση ή για άλλο όφελος του ανίκανου προσώπου· ή

(γ) για τη συντήρηση ή για άλλο όφελος μελών της οικογένειας του ανίκανου προσώπου· ή

(δ) ...».

Στο τελικό στάδιο δεν αμφισβητήθηκε αυτή η εξουσία του Δικαστηρίου. Οι επιφυλάξεις του αιτητή σχετίζονται με την ιδιαιτερότητα της περίπτωσης. Λόγω της άρνησης της μητέρας να συνεργαστεί μαζί του και της αρνητικής στάσης που είχε μέχρι σήμερα απέναντι στο πρόγραμμα εκπαίδευσης που ακολουθεί η [REDACTED], εισηγείται πως δεν θα πρέπει να της επιτραπεί από το Δικαστήριο να επικοινωνεί με τη [REDACTED], εκτός εάν αποδεχθεί ή υποχρεωθεί από το Δικαστήριο να τύχει εκπαίδευσης από ειδικούς, ώστε να μπορεί να έχει ορθή και εποικοδομητική επικοινωνία. Εισηγείται επίσης την επίβλεψη των συναντήσεων που θα έχει κατά τους πρώτους μήνες.

Ο ευπαίδευτος συνήγορος του, εισηγήθηκε πως οι περιστάσεις της υπόθεσης δικαιολογούν τις ανωτέρω θέσεις του αιτητή. Παραπέμποντας σε νομολογία, υποστήριξε πως το Δικαστήριο έχει σύμφυτη εξουσία να διατάξει τη μητέρα να τύχει της κατάλληλης εκπαίδευσης, ώστε να διασφαλιστούν τα συμφέροντα και η ευημερία της ανίκανης. Ανάλογη προσέγγιση, υπέδειξε, ακολούθησε το Αγγλικό Εφετείο σε πρόσφατη απόφαση του, κάτω από παρόμοιες, όπως εισηγήθηκε, συνθήκες. Συμπεριφορά, δηλαδή, της μητέρας που προκαλούσε αναστάτωση στο ανήλικο - στην περίπτωση εκείνη - παιδί της (βλ. **Re C (A Child) (Suspension of Contact)** (2011) EWCA Civ 521).

Ο ευπαίδευτος συνήγορος της μητέρας, υποστήριξε με τη σειρά του, πως δεν δικαιολογείται οποιοσδήποτε περιορισμός στην επικοινωνία της μητέρας με τη θυγατέρα της. Δεν προτίθεται να επεκταθώ στις επί μέρους εισηγήσεις των δύο ευπαίδευτων συνηγόρων οι οποίοι ανέπτυξαν τις θέσεις των διαδίκων, διανθίζοντας τις αγορεύσεις τους με νομολογία των Κυπριακών

και Αγγλικών Δικαστηρίων καθώς και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ήταν ομολογουμένως σημαντική η βοήθεια που έχουν προσφέρει οι δύο συνήγοροι στο Δικαστήριο με τις εμπειριστατωμένες αγορεύσεις τους.

Έχοντας διεξέλθει τις αποφάσεις τις οποίες επικαλέστηκαν και αφού εξέτασα με προσοχή τις εισηγήσεις τους, συμφωνώ με τη θέση της αιτήτριας πως δεν δικαιολογείται οποιοσδήποτε περιορισμός στο δικαίωμα επικοινωνίας της με τη [REDACTED]

Ορθά και οι δύο πλευρές έχουν επισημάνει πως εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι αρχές που διέπουν την επικοινωνία των γονέων με τα ανήλικα τέκνα τους. Αποφασίζοντας τα ζητήματα που αφορούν τη γονική μέριμνα και γενικότερα τις σχέσεις γονέων και τέκνων, τόσο τα Κυπριακά όσο και τα Αγγλικά Δικαστήρια, υπόδειξαν πως πρωταρχική επιδίωξη είναι το συμφέρον και η ευημερία των ανηλίκων (βλ. **Ιακωβίδης v. Ιακωβίδου** ([2000](#)) **1(B) A.A.Δ. 1108**, **Αντωνίου v. Χάρπα** ([2001](#)) **1 A.A.Δ. 194**, **Re C (A Child)** ανωτέρω, κ.ά.). Η ίδια αρχή διατυπώνεται και στις αποφάσεις του ΕΔΑΔ, τις οποίες επικαλέστηκαν οι δύο συνήγοροι. Αυτό, εξάλλου, είναι και το μέλημα του νομοθέτη, όπως εύλογα προκύπτει από τις πρόνοιες του άρθρου **6(2)(α) του Περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου του 1990 (N.216/90)**.

Όπως υποδεικνύεται στην αναφερθείσα υπόθεση **Re C (A Child)**, ο αποκλεισμός της επικοινωνίας είναι η τελευταία επιλογή του Δικαστηρίου, λόγω της δραστικότητας του μέτρου αυτού (βλ. επίσης **Re P (Children)** (2008) EWCA Civ 1431, **MCG v. Neath Port Talbot County Borough Council** (2010) EWCA Civ 821).

Με κάθε σεβασμό προς την αντίθετη εισηγήση του αιτητή, το Δικαστήριο εκτιμά πως οι περιστάσεις της υπόθεσης δεν δικαιολογούν αποκλεισμό της μητέρας ή τους περιορισμούς που εισηγείται. Η κατάσταση της μητέρας στην υπόθεση **Re (A Child)** δεν μπορεί να συσχετιστεί με την κα [REDACTED]. Ούτε ασφαλώς η περίπτωση της υπόθεσης **Re J (A Child)** 2007 EWCA Civ. 906, την οποία, επίσης, επικαλέστηκε. Επρόκειτο για μητέρες με σοβαρά ψυχολογικά και άλλα προβλήματα. Στη πρώτη περίπτωση, η νεαρή μητέρα, είχε οδηγηθεί, λόγω των ψυχολογικών προβλημάτων της, σε απόπειρα

αυτοκτονίας, ενώ στη δεύτερη τα σοβαρά ψυχικά της προβλήματα την εμπόδιζαν να βγαίνει από το σπίτι.

Η εικόνα της κας [REDACTED] είναι εντελώς διαφορετική. Πρόκειται, όπως, εκτιμά το Δικαστήριο, για ισορροπημένο άτομο, ικανό όχι μόνο να επικοινωνεί με τη θυγατέρα της αλλά και να τη στηρίζει, προσφέροντας της υλική και συναισθηματική βοήθεια.

ΚΑΤΑΛΗΞΗ

Για όλους τους λόγους που αναφέρθηκαν, καταλήγω ότι η μητέρα μπορεί και επιβάλλεται να έχει επικοινωνία με τη [REDACTED]

Ο συνήγορος της εισηγήθηκε ότι θα πρέπει να της παραχωρηθούν ίσα δικαιώματα, εφαρμόζοντας κατ' αναλογία την αρχή της ισότητας, όπως αντανακλάται και μέσα από τις πρόνοιες του **Περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου του 1990**, άρθρο 6(2)(α) και (β) που προβλέπει τα ακόλουθα:

«(α) Στο συμφέρον του τέκνου πρέπει να αποβλέπει και η απόφαση του Δικαστηρίου όταν, κατά τις διατάξεις του Νόμου, το Δικαστήριο αποφασίζει σχετικά με την ανάθεση της γονικής μέριμνας ή με τον τρόπο της άσκησης της.

(β) Η απόφαση του Δικαστηρίου πρέπει επίσης να σέβεται την ισότητα μεταξύ των γονέων και να μην κάνει διακρίσεις με βάση το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πεποιθήσεις, την ιθαγένεια, την εθνική ή κοινωνική προέλευση ή την περιουσία.»

Εφαρμόζοντας τη πιο πάνω αρχή στις ιδιάζουσες περιστάσεις της υπόθεσης, το Δικαστήριο θα καταβάλει προσπάθεια για μια όσο το δυνατό δίκαιη και ίση μεταχείριση της μητέρας στο δικαίωμα επικοινωνίας της με τη [REDACTED]. Στο καθορισμό του τρόπου επικοινωνίας, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη:

α) Το συμφέρον της ανίκανης, το οποίο θα εξυπηρετηθεί με την τακτική και σταθερή επικοινωνία της με τη μητέρα.

β) Την επιθυμία της ίδιας της [REDACTED] όπως μεταφέρθηκε στο Δικαστήριο με τη μαρτυρία των ειδικών. Υπενθυμίζω, επί του προκειμένου, πως όλοι οι ειδικοί που κατέθεσαν ανέφεραν πως η [REDACTED] αγαπά το ίδιο και τους δύο γονείς και θέλει να έχει συναντήσεις μαζί τους.

γ) Την ιδιαιτερότητα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει, σε συνάρτηση με τις ανάγκες του εκπαιδευτικού και θεραπευτικού της προγράμματος.

Επισημαίνω, τέλος, πως δεν έγινε συγκεκριμένη εισήγηση για μέρες ή και ώρες που θα ήταν βολικό για τη [REDACTED] να επικοινωνεί με τη μητέρα της, χωρίς να επηρεάζεται το πρόγραμμα που ακολουθεί. Είναι γι' αυτό το λόγο που το Δικαστήριο θεωρεί ορθό όπως το διάταγμα επικοινωνίας αρχίζει από την ερχόμενη Τετάρτη, 16.11.2011. Κατ' αυτό τον τρόπο θα δοθεί χρόνος για προσαρμογή του προγράμματος, εάν τυχόν επηρεάζεται από το διάταγμα. Θα δοθεί επίσης, η ευκαιρία να ενημερωθεί η [REDACTED] από τους ειδικούς που την παρακολουθούν και το προσωπικό για τη νέα αυτή εξέλιξη στη ζωή της.

Υπό τις περιστάσεις, κρίνω ορθό και δίκαιο όπως επιτραπεί στη μητέρα να επικοινωνεί με τη θυγατέρα της σε σταθερή και τακτική βάση, κατά τον ακόλουθο τρόπο:

1. Τρεις φορές την εβδομάδα, ήτοι κάθε Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή από η ώρα 5:00μ.μ. μέχρι η ώρα 8:00μ.μ. Η πρώτη επικοινωνία ορίζεται τη Τετάρτη 16.11.2011.

2. Κάθε δεύτερο Σαββατοκυριακό από η ώρα 10:00 π.μ. του Σαββάτου μέχρι η ώρα 8:00μ.μ. της Κυριακής και θα αρχίσει από το Σαββατοκυριακό 26-27 Νοεμβρίου, 2011.

3. Για τις γιορτές των Χριστουγέννων και Πρωτοχρονιάς, από 24/12 μέχρι 30/12 κατά το τρέχον έτος και τον επόμενο χρόνο από 31/12 μέχρι 6/1. Για κάθε έτος που ακολουθεί εναλλάξ, τη πρώτη ή τη δεύτερη περίοδο, αντίστοιχα.

4. Για τις γιορτές του Πάσχα, τη Μεγάλη εβδομάδα από τη Δευτέρα μέχρι τη Κυριακή του Πάσχα κατά το πρώτο χρόνο (2012) και την εβδομάδα της Διακαινησίμου, από τη Δευτέρα του Πάσχα μέχρι τη Κυριακή του Θωμά το έτος 2013, με εναλλαγή των περιόδων για κάθε επόμενο χρόνο.

5. Για τους καλοκαιρινούς μήνες, από τη 1^η μέχρι την 30^η Ιουλίου για το έτος 2012 και τη 1^η μέχρι την 30^η Αυγούστου το έτος 2013, με εναλλαγή των περιόδων για κάθε έτος που ακολουθεί.

Οι ώρες επικοινωνίας για τις πιο πάνω περιόδους (2, 3, 4 και 5) καθορίζονται όπως αρχίζουν η ώρα 10:00π.μ. της πρώτης ημέρας και τελειώνουν η ώρα 8:00μ.μ. της τελευταίας.

Η μητέρα θα παραλαμβάνει τη [REDACTED] από το χώρο διαμονής της και θα την επιστρέφει στον ίδιο χώρο τις ημέρες και ώρες που αναφέρονται πιο πάνω.

Εκδίδεται διάταγμα όπως πιο πάνω, με έξοδα υπέρ της μητέρας, όπως θα υπολογιστούν από τον Πρωτοκολλητή και εγκριθούν από το Δικαστήριο.

(Υπ.)

Λ. Καλογήρου, Α.Ε.Δ.

cylaw.org: Από το ΚΙΝΟΠ/CyLii για τον [Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο](#)